

VESANNON KUNTA TARKASTUSLAUTAKUNTA

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2021

Kunnanvaltuustolle

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kunnanvaltuuston valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kunnanvaltuusto on 23.8.2021 § 37 valinnut tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet toimikaudeksi 2021-2025. Tarkastuslautakuntaan ovat tämän mukaisesti kuuluneet arviointivuoden aikana seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

jäsen	varajäsen
Osmo Korhonen, pj.	Olli Minkkinen
Marko Kauppinen, vpj.	Marja-Liisa Kokko
Eha Pääsik	Toomas Alviste
Tuulikki Vilhunen	Säde Pirskanen

Puheenjohtajana on toiminut Osmo Korhonen ja varapuheenjohtajana on toiminut Marko Kauppinen. Kuntalain mukaisesta tilintarkastuksesta on huolehtinut BDO Audiator Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Lilja Koskelo. Vastuunalainen tilintarkastaja on toiminut pääsääntöisesti tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Arviointia varten lautakunta on hyväksynyt toimikaudekseen arviointisuunnitelman. Tarkastuslautakunta on pitänyt kuusi tilivuoden 2021 arviointiin liittyvää kokousta. Tarkastuslautakunta on kuullut kokouksissaan kunnanjohtajaa, sivistystoimen johtajaa, kunnansihteerää, va. perusturvajohtajaa sekä ympäristösuojelutarkastajaa ja rakennustarkastajaa.

Arviointikertomuksen laatimista varten lautakunta on tutustunut vuoden 2021 talousarvioon, kunnanhallituksen allekirjoittamaan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Lisäksi arvioinnin pohjana ovat jäsenten vuoden aikana muutoin tekemät havainnot eri lautakuntien päätöksenteosta, toiminnasta ja taloudesta.

Seuraavat esteellisyydet on otettu huomioon arviointityössä:

- Osmo Korhonen, ympäristöterveyslautakunnan jäsen

2. Kuntastrategia

Vesannon kuntastrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 18.6.2018 § 26

Strategia sisältää:

- Brändityyppisen vision (vakiinnuttamisaika 10-20 vuotta)
- Kunnan toimintatapoja koskevat linjaukset 2018-2021
- Kuntatason strategiaprojektit vuodelle 2018
- Tausta-aineiston (tilastot ja valmisteluprosessin dokumentointi)
- Strategiaprojektit määritellään vuosittain kuntatasolla ja alemmilla tasoilla

Strategian perusta:

- Strategian ”kuittamisesta” jatkuvaan, ohjaavaan strategiatyöhön
- Elinvoima-ajattelu strategiatyön perustana
- Strategia tukee profiloitumista
- Monitasoinen ja osallistava toimintatapa
- Strategisen ja operatiivisen toiminnan suhteen selkiyttäminen
- Kuntalain vaatimusten täyttäminen

Strategian arviointi ja seuranta:

- Elinvoimaryhmä esittää valtuustolle vuosittain elokuun lopussa arvion strategian toteutumisesta ja täsmennystarpeista elinvoimanäkökuulmasta; tarkastuslautakunta arvioi kunnan toimintaa hallinnon ja talouden näkökulmasta

3. Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen

3.1 Kunnanhallitus

Yleishallinnon toiminnan tavoitteet saavutettiin osittain.

Ravintokeskuksen ja koulukeskuksen ateriapäivän hinta alitti hieman talousarviotavoitteen, toteuma 16,51 euroa, tavoite 16,91 euroa. Koulukeskuksen ateriain hinta alitti hieman (toteuma 2,95 euroa, tavoite 3,20 euroa) talousarviotavoitteen. Uuden koulun keittiön muuttaminen valmistuskeittiöksi toi toivottua väljyyttä ja kouluruokailun suosituksiin panostamista.

Toiminnallisena tavoitteena on ollut kaikilta kyliltä asiointiyhteys kuntakeskukseen kerran viikossa. Asiointireitit on ajettu lähes koko vuoden ajan normaalisti. Koronan vuoksi keväällä 2020 reitit olivat tauolla. Asiointireitit on pidetty uuden sopimuksen aikana ennallaan lukuun ottamatta yhden reitin muuttamista kutsutaksiksi. Tällöin reitti ajetaan vain, jos joku sen alueella asuva on ilmoittanut käyttävänsä kuljetusta.

Koulu- ja asiointikuljetukset on kilpailutettu kesällä 2020 Sansian toimesta. Syksyllä 2020 kilpailutettiin myös Vammais- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetukset. Kilpailutus nosti kaikkia kuljetushintoja verrattuna edelliseen vuoteen.

Yleishallinnon toimintakulut alittivat talousarvion 140.531 eurolla (5,3 %). Toimintatuotot ylittivät talousarvion 104.800 eurolla (7,11 %).

Elinkeinotoimen toiminnalliset tavoitteet voidaan arvioida toteutuneen riittävässä määrin. Tavoitteiden kohdalta ilmeni toteuma tilinpäätöskirjasta.

Elinkeinotoimen toimintamenot alittivat talousarvion 6.352 eurolla (3,9 %).

Lomituspalvelujen toimintakulut toteutuivat lähes talousarvion mukaisina.

Maaseututoimen toimintamenot toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Maaseutuhallinnon toiminnot ovat toimineet riittävän hyvin.

Kunnan ja konsernin tilinpäätöksen liitetietoineen tulee kuntalain mukaan valmistua maaliskuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta arvioi, että yleishallinnon toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla tilinpäätöksen valmistumisaikaa lukuun ottamatta.

4.2 Perusturvalautakunta

Perusturvan yleistavoitteena on ollut tuottaa perusturvan toimialalla laadukkaita, kustannustehokkaita ja vaikuttavia palveluita kuntalaisille. Lisäksi osallistutaan Tulevaisuuden SOTE-keskushankkeeseen ja Sote-rakenneuudistuksen alueelliseen valmisteluun yhdessä SavoGrown muiden kuntien kanssa ja turvataan paikallinen palvelutaso perusturvan palvelurakenneuudistuksen avulla sekä täydennetään omia palveluita tarkoituksenmukaisesti ostopalveluilla. Lisäksi kehitetään henkilöstön yhteiskäyttöä perusturvan toimialalla sekä perusterveydenhuollon kanssa. Myös hyödynnetään palvelutuotannossa hoivateknologian mahdollisuuksia entistä tehokkaammin. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat melko hyvin perusturvan toimialalla. Mm. digipalveluita on otettu käyttöön pienimuotoisesti (virtuaalinen kotikäynti) ja palvelurakenneuudistuksessa aikataulu viivästyi vuoden 2021 alkuun suunnitellusta siten, että Viherkodin ja Niittykukka 1 yksiköt suljettiin touko-kesäkuun 2021 vaihteessa. Lisäksi suunniteltu henkilöstön yhteiskäytön lisääntyminen oli hyvin pienimuotoista.

Sosiaalityön ja toimeentuloturvan toimintakulut toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti, ylitys 62.638 euroa (6,4 %). Toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion 10.198 eurolla (13,02 %). Asetetut toiminnan tavoitteet ovat toteutuneet lähes kaikilta osin.

Kotihoito-, vanhus- ja erityispalvelujen toimintakulut ylittivät 66.087 euroa valtuuston hyväksymän muutetun talousarvion (1,16 %). Toimintatuotot olivat 6.552 euroa vähemmän kuin talousarviossa (0,35 %). Asetetut toiminnan tavoitteet ovat osittain toteutuneet. Lähihoitajien rekrytoinnissa kotihoitoon vuoden 2021 on ollut joko ajoittain tai jatkuvasti vaikeuksia. Kotihoidossa toiminnanohjausjärjestelmä Hilka on otettu käyttöön 1.6.2021 alkaen. Kotihoidon käyntejä on toteutettu myös virtuaalisesti SuvantoCare laitteen avulla. Omaishoitajien vaapaapäiviä on järjestetty Kuntovaarin intervallijaksojen lisäksi sijaishoitajien avulla. Lisäksi korona on vaikuttanut osaltaan joidenkin toiminnallisten tavoitteiden toteutumiseen.

Terveystuhoollon (kotihoito, vanhus- ja erityispalvelut) toimintakulut alittivat 334.978 eurolla muutetun talousarvion (5,3 %). Terveystuhoollon menot ovat suuruusluokaltaan 6,009 milj. euroa, joka on noin 1,397 milj. euroa pienempi kuin kunnan toteutuneet verotulot vuonna 2021 (7,406 milj. euroa).

Tarkastuslautakunta arvioi, että perusturvalautakunnan alainen toiminta on pääosin järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

4.3 Sivistyslautakunta

Uusi koulu valmistui aikataulussa ja luovutettiin kullalle 20.7.2021. Elo-syyskuun aikana koulua kalustettiin ja varustettiin ja uusi koulu otettiin käyttöön 25.10.2021.

Sivistystoimen hallinnon toiminnan tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Teams-palaverit ja erilaiset sähköiset sovellukset tulivat olosuhteiden pakosta tutuiksi ja toimivuutensa vuoksi pysyväksi osaksi palaverikäytäntöä ja yhteydenpitoa.

Varhaiskasvatuksen toimintakulut ylittivät 14.933 euroa muutetun talousarvion (2,05 %). Toimintatuotot toteutuivat 35.520 euroa yli talousarvion (60,7 %). Tilinpäätöskirjalta ei ilmene päivähoidon tai esiopetuspaikan hinta/pv vuodelta 2021. Tähän toivotaan edelleen täsmennystä.

Perusopetuksen toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion 301.697 eurolla (14,33 %). Toimintatuotot toteutuivat hieman muutettua talousarviota paremmin, poikkeama 74.086 euroa. (20 %).

Perusopetuksen asetettujen toiminnan tavoitteiden voidaan arvioida saavutetun osittaisesta väistötiloissa toimimisesta huolimatta.

Keskiasteen koulutuksen toimintakulut toteutuivat 33.984 euroa muutettua talousarviota pienempinä (5,3 %). Toimintatuotot toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Asetettujen toiminnan tavoitteiden voidaan arvioida toteutuneen.

Aikuiskoulutuksen toimintakulut toteutuivat lähes talousarvion mukaisina. Tavoitteiden toteuma oli hyvä, vaikka edelleen vuonna 2021 pandemia vaikutti kansalaisopiston toimintaan. Kaikkien kurssien alkamisen alaraja laskettiin viiteen. Tarkastuslautakunnan mielestä olisi hyvä selvittää, olisiko kansalaisopiston toimintaa mahdollista toteuttaa myös sivukylillä.

Vapaa-aikatoimen toimintakulut toteutuivat 11.485 euroa ali muutetun talousarvion (2,4 %). Toimintatuotot toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Asetettujen toiminnan tavoitteiden voidaan arvioida toteutuneen hyvin.

Tarkastuslautakunta arvioi, että sivistyslautakunnan alainen toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

4.4.Ympäristötoimi

Ympäristöosaston tulosalueita ovat rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu ja yksityistietoimi.

Rakennusvalvonnan toimintamenot alittivat 40.581 eurolla talousarvion (38,6 %). Toimintatulot ylittivät talousarvion 8.549 eurolla (77,7 %). Lupamaksutuottoja

tuli arvioitua enemmän, tähän vaikutti rakentamisen vilkkaus vuonna 2021. Rakennuslupien käsittelyaika ollut hyvä. Toimintakulujen alittuminen selittyy rakennustarkastajan vuosityöajan vajauksella (8 kk).

Yksityistietoimen toimintamenot ylittivät talousarvion 4.680 eurolla (18,5 %). Tilinpäätöskirjassa tulisi näkyä paljonko yksityisteiden kunnossapitoavustuksia on haettu määrällisesti. Olisiko avustussummaa mahdollista kasvattaa?

Ympäristönsuojelun toimintamenot ja toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisena.

Kokonaisuutena ympäristötoimen talous toteutui talousarviota paremmin.

5. Kunnan ja kuntakonsernin talouden toteutuminen

5.1 Kunnan talous

Toimintatuotot kasvoivat 412.746 euroa edellisvuodesta (13,95 %) 3,371 miljoonaan euroon. Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta (1,4 %) 19,207 miljoonaan euroon, kasvua 267.935 euroa edellisestä vuodesta. Toimintakate parani 144.811 euroa ja oli -15,836 milj. euroa.

Verotuloja kertyi kaikkiaan 7,406 milj. euroa, 1,14 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2020. Valtionosuudet vähenivät 378.249 euroa edellisestä vuodesta. Verotulot toteutuivat huomattavasti talousarviota paremmin (747.297 euroa) ja valtionosuudet toteutuivat jonkin verran, 105.456 talousarviota huonommin. Alkuperäisessä talousarviossa verotulot olivat 6,659 miljoonaa euroa ja valtionosuudet 10,681 miljoonaa euroa.

Muita rahoitustuottoja saatiin 23.235 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Korko- ja muut rahoituskulut olivat 4.396 euroa isommat kuin edellisenä vuonna. Korkotulot ja muut rahoitustuotot olivat 11.537 euroa suuremmat kuin talousarviossa. Korkokulut ja muut rahoituskulut olivat 7.923 euroa suuremmat kuin talousarviossa.

Tilinpäätöksen keskeinen tunnusluku, vuosikate, 2.279.798 euroa, oli 880.424 euroa eli huomattavasti parempi kuin vuonna 2020. Vuosikate oli muutettua talousarviota 979.618 euroa parempi. Tilivuoden vuosikate riitti kattamaan 725.064 euron suunnitelman mukaiset poistot.

Tilikauden tulos oli 1.711.118 euroa ylijäämäinen.

Toiminnan ja investointien rahavirta rahoituslaskelmassa oli 253.640 euroa positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta oli 547.000 euroa, edellisenä vuonna luku oli 1.784.000 euroa. Investointien tulorahoitusprosentti heikkeni edellisestä vuodesta 199,03 %:sta 109,91 %:iin.

Pitkäaikaisten lainojen kasvu oli 457.000 euroa ja lyhytaikaiset lainat vähentyivät 57.000 euroa. Omavaraisuusaste parani jonkin verran edellisestä vuodesta (53,58 ja ed vuonna 50,22), suhteellinen velkaantuneisuus muuttui hieman

(47,04 ja ed vuonna 47,80). Lainakanta vuoden lopussa oli 8,085 milj. euroa, eli 4.166 euroa per asukas, edellisenä vuonna lainakanta oli 7,603 milj. euroa ja 3.853 euroa per asukas.

Kunta on saanut katettua edellisen vuoden tilinpäätöksessä olleen alijäämän 67.892 euroa 31.12.2021. Kuntalain 110.3 §:n mukaan alijäämän tuli olla katettuna neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien eli viimeistään 31.12.2023.

5.2 Kuntakonsernin talous

Konsernin toimintatuotot paranivat hieman edellisestä vuodesta ja myös toimintakulut kasvoivat jonkin verran edellisestä vuodesta. Tuotot kasvoivat kuluja enemmän, mutta osuus osakkuusyhtiön voitosta/tappiosta oli -155.000 euroa (ed. vuonna + 50.000 euroa), joten toimintakate ei eronnut paljoa edellisestä vuodesta (-15.472 t euroa, ed. vuonna -15.447 t euroa). Kun verotulojen, valtionosuuksien ja rahoitustuottojen ja -kulujen muutosvaikutus huomioidaan, niin konsernin vuosikate parani huomattavasti edellisestä vuodesta. Konsernituloslaskelman tulos on ylijäämäinen 1.652.000 euroa, edellisen vuoden ylijäämä oli 835.000 euroa.

Konsernin taseen tunnusluvut kehittyivät samaan suuntaan kuin emokunnan vastaavat tunnusluvut. Konsernin omavaraisuusaste parani hieman (42,04 %) edellisestä vuodesta (39,50 %) ja suhteellinen velkaantuneisuus oli 57,36 %, kun se oli edellisenä vuonna 62,10 %. *Tämä tunnusluku ylittää yhden kriisikuntakriteeritunnusluvun (pitäisi olla alle 50 %) (Kuntalaki 118 §).* Konsernin vieraan pääoman määrä lisääntyi 18,466 milj. eurosta 19,231 milj. euroon. Kuntalaista kohti laskien lainakanta kasvoi 9.360 eurosta 9.908 euroon asukasmäärän pienentymisestä johtuen.

6. Investoinnit

Kunnan talousarvion mukaiset investointimenot olivat 835.380 euroa. Investointien toteutuma oli yhteensä 2.050.029 euroa (netto), joten toteutuma oli 1.224.649 euroa yli talousarvion. Toteutuneista investoinneista on annettu tilinpäätöskirjassa yksityiskohtainen selvitys. Syynä ylitykseen on lähinnä Vanhusten ja vammaisten tukiyhdistyksen kiinteistöjen siirtyminen 1.4.2021 kunnalle.

7. Henkilöstö

Toimintakertomukseen sisältyvässä henkilöstöosassa on kerrottu henkilöstöön liittyviä tietoja vuodelta 2021. Se antaa vertailevaa tietoa mm. henkilöstökuiluista, henkilöstön määrästä, koulutuksesta, työkykyä ylläpitävästä toiminnasta, ikärakenteesta, eläköitymisestä ja poissaoloista.

Kuntaan palvelussuhteessa olleen vakinaisen henkilöstön määrä oli vuoden lopussa yhteensä 127 henkilöä (edellinen vuosi 130).

Sairauspoissaolojen määrä kokonaisuutena (1916 pv) oli pienempi kuin edellisenä vuonna (2336 pv). Sairauspoissaolojen määrä henkilöä kohden on 15,09 (edellisenä vuonna 14,33 päivää per henkilö), eli tässä on tapahtunut hieman kasvua. Lukuihin on laskettu vakinaiset ja määräaikaiset työntekijät, mutta ei työllistettyjä työntekijöitä.

Henkilöstöosassa ei ole kerrottu henkilöstön keski-ikää.

Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen kehittämään tilinpäätöksen henkilöstöosiota Kuntatyönantajan suosituksen suuntaan.

8. Muut asiat

Tarkastuslautakunta esittää, että kunnan osakkuusyhtiö Palveluyhtiö Viisarit Oy sekä muut kunnan tytäryhtiöt toimittavat tilinpäätöstiedot automaattisesti kunnan hallitukselle ja valtuustolle.

Omistajaohjausta tulee selkeyttää ja asettaa taloudelliset tavoitteet tytär- ja osakkuusyhtiöille.

9. Yhteenveto

Ylijäämäinen tilinpäätös paransi kunnan taloutta. Edellisessä tilinpäätöksessä olleet kattamattomat alijäämät on saatu katettua ennen määräaika.

Henkilöstön jaksamisen tukemiseen tulee kiinnittää edelleen erityistä huomiota.

Olemassa olevaa kuntayhteistyötä tulee edelleen kehittää. Erityistä huomiota tulee kiinnittää konserniyhtiöiden taloudelliseen tilanteeseen etenkin, koska konsernin merkitys kunnissa on kasvanut.

Kunnan tulee laatia hankintaohjeet.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kunta on pystynyt huolehtimaan kunnan asukkaiden palvelutarpeista edelleen riittävästi.

Tarkastuslautakunta esittää kunnan luottamushenkilöille ja työntekijöille kiitokset kunnan hyväksi tehdystä työstä.

9. Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2021 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Vesannolla 27.6.2022

Osmo Korhonen
puheenjohtaja

Marja-Liisa Kokko
varajäsen

Tuulikki Vilhunen
jäsen

Toomas Alviste
varajäsen